

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

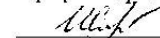
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

 Інна СТАШЕВСЬКА

« 27 » серпня 2020 р.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

СИЛАБУС

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНІ ПРОГРАМИ

МУЗЕЙНО-ЕКСКУРСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПСИХОЛОГІЯ

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 Культура і мистецтво 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	027 Музеєзнавство, пам'яткознавство 053 Психологія

Затверджено на засіданні кафедри культурології

Протокол від 26 серпня 2020 року № 1

Зав. кафедри культурології Тетяна БОСЕНКО

Схвалено радою факультету соціальних комунікацій

Протокол від 26 серпня 2020 року № 1

Голова ради факультету Алла СОЛЯНИК

Харків, 2020

1. Загальна інформація про дисципліну

1	Назва дисципліни	<i>Історія української культури</i>
2	Викладач	<i>Левіна Валерія Григоріївна</i>
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	<i>valeriia_lievina@xdak.ukr.education</i>
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	<i>обов'язкова</i>
5	Рік підготовки	<i>1</i>
6	Семестр	<i>2</i>
7	Лекції (год.)	<i>20</i>
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	<i>10</i>
9	Самостійна робота (год.)	<i>60</i>
10	Індивідуальна робота (год.)	<i>—</i>
11	Кількість кредитів	<i>3</i>
12	Загальна кількість годин	<i>90</i>
13	Види поточного контролю	<i>Доповіді на семінарах, есе, творчі роботи.</i>
14	Вид підсумкового контролю	<i>Іспит</i>

2. Анотація дисципліни

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна дозволяє ознайомити студентів з українською культурою як системною цілісністю у взаємозв'язку її традиційних та історичних форм, таких як мова, наука, освіта, література, архітектура, образотворче мистецтво, музика, системи релігійних поглядів, політика, правова і побутова культура, а також розвитком знання в системі культурних цінностей

У межах реалізації компетентнісного підходу до підготовки фахівців навчальна дисципліна має забезпечити формування вмінь та здатностей, пов'язаних з розумінням сутності вітчизняної культури, її історичних форм, проблем історико-культурних процесів в Україні.

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Освоєння даного курсу має відбуватися на основі гуманітарних навчальних дисциплін шкільного курсу, а також курсу “Історія України” (1-ий семестр, 1-й рік навчання у ХДАК)

Здобутий студентами у ході вивчення навчальної дисципліни «Історія української культури» досвід у вигляді системи знань, умінь, норм і цінностей стане теоретичним підґрунтям подальшого вивчення гуманітарних дисциплін у вищій школі.

2.3. Мета вивчення дисципліни – опанування студентами загальних закономірностей та головних етапів розвитку української культури, принципів її періодизації та головних досягнень; набуття навичок диференціації основних художніх напрямів і стилів в історії вітчизняної художньої культури, а також фактичного матеріалу про творчу духовну спадщину найвідоміших її діячів; формування вмінь самостійного осмислення логіки культурно-історичного розвитку та місця української культури у світовому культурно-історичному просторі і часі.

2.4. Завдання вивчення дисципліни:

1. Ознайомити студентів з історіографією та джерелами української культури;
2. Сформуванню уявлення про історичний та соціо-політичний контекст розвитку української культури;
3. Систематизувати знання студентів про хронологію основних етапів розвитку української культури та характерні особливості кожного з них зокрема;
4. Розкрити ідейне тло та стилі, властиві культурним епохам;
5. Визначити художні явища кожного з етапів української культури;
6. Охарактеризувати життєвий та творчий шлях провідних діячів української культури, їх ідеї, твори та внесок у національну та світову культурну скарбницю;
7. Узагальнити базові терміни, концепції та поняття з історії української культури.

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

Загальні компетентності:

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Професійні компетентності:

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК 15. Здатність активно використовувати засоби культури та мистецтва у просвітницькій, психопрофілактичній діяльності та наданні психологічної допомоги різним верствам населення.

2.6. Результати навчання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
 ПР22. Організовувати та проводити масові соціокультурні заходи просвітницького та психопрофілактичного характеру (арт-терапевтичні форуми, фестивалі, майстер-класи).

3. Політика дисципліни

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв. У випадку не відпрацювання студентом усіх передбачених занять, до іспиту він не допускається. Форму і час відпрацювання студент та викладач узгоджують в індивідуальному порядку.

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії) передбачає взаємну толерантність (в тому числі міжгендерну, міжрасову та міжконфесійну) в академічних групах, повагу до думки іншого. У випадку виникнення конфліктних ситуацій у академічному колективі, вони мають відкрито обговорюватися та вирішуватися з викладачем. Плагіат, відсутність посилань на використані ідеї, концепції, джерела інформації, та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Порушенням академічної доброчесності вважається також хабарництво, підказки і списування у ході семінарських занять, контрольних роботах, на іспиті.

Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність.

5. Програма навчальної дисципліни:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Усього	у тому числі			
		л	п	лаб.	інд.

1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Українська культура як складова світової культури	5	1	-	-	-	4
Тема 2. Витоки української культури.	6	2				4
Тема 3. Міфологічний простір давніх слов'ян.	8	2				6
Тема 4. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	11	3	2			6
Тема 5. Культура на теренах України у XIII – XVII ст.	8	2				6
Тема 6. Козаччина як культурне явище	10	2	2			8
Тема 7. Українське бароко як системотворчий чинник української культури XVII–XVIII ст.	12	2	2			8
Тема 8. Українське національно-культурне відродження другої пол. XVIII – поч. XX ст	10	2	2			6
Тема 9. Соціокультурне життя в Україні XX ст. (піднесення 20-х та 60-х років)	10	2	2			6
Тема 10. Особливості та перспективи розвитку української культури на сучасному історичному етапі.	8	2				6
Усього годин:	90	20	10			60

5. Тематика семінарських занять

До семінарів додається матеріал в електронному вигляді.

Тема 4. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства

Семінарське заняття 1: Хрещення Київської Русі та його вплив на зміни світоглядних засад

Мета: формування вмінь аналізувати культурні впливи й виявляти національно самобутні та запозичені складові культури Київської Русі.

Питання:

1. Особливості християнського світогляду;
2. Християнство та книжна культура Київської Русі;
3. Формування освіти та науки під впливом християнського світогляду;
4. Сакральна архітектура Київської Русі.
5. Сакральний живопис: фрески, мозаїки, іконопис, мініатюра.
6. Декоративно-прикладне мистецтво, ювелірна справа.

Література: 3, 6, 7, 15, 17, 19, 22, 23.

Тема 6. Козаччина як культурне явище

Семінарське заняття 2: Запорізьке козацтво як соціокультурний феномен.

Мета: формування вмінь осмислення історичних закономірностей та особливостей доби козацтва.

Питання:

1. Історичні умови та причини виникнення запорізького козацтва.
2. Особливості козацької субкультури: заняття, побут, ритуали, звичаї.
3. Релігійні вірування запорізьких козаків.
4. Запорізька січ як «міфологія» української культури.
5. Козацькі ватажки (персоналії). Козаки-характерники.
6. Сучасні трансформації козацької культури.

Література: 1, 3, 9, 15, 22, 24.

Тема 7. Українське бароко як системотворчий чинник української культури XVII–XVIII ст.

Семінарське заняття 3: Українське бароко у філософії та мистецтві

Мета: формування вмінь осмислення культурних артефактів доби Українського бароко з точки зору загальнолюдських і національних цінностей.

Питання:

1. Барокова парадигма як характерний український погляд на світ.
2. Філософсько-літературні пошуки бароко (постаті Ф.Прокоповича та Г.Сковороди).
3. Козацька архітектура як ідеологічна програма козацької верстви.
4. Бароковий живопис (іконописні зміни; парсунний, ктиторський, родинно-меморіальні портрети; книжна гравюра).
5. Постать І. Мазепи. «Мазепинське бароко».

Література: 4, 5, 9, 13, 18, 19, 23.

Тема 8. Українське національно-культурне відродження другої пол. XVIII – поч. XX ст.

Семінарське заняття 4: Етапи та основні характеристики процесу національно-культурного відродження

Мета: формування вмінь аналітичного осмислення історико-культурних процесів в українській культурі XVIII – поч. XX ст. у контексті світових перетворень.

Питання:

1. Етапи й особливості українського національно-культурного відродження (кін. XVIII – поч. XX ст.).
2. Романтизм як чинник становлення національної культури.
3. Класицизм в архітектурі та живописі України XIX ст.
4. Постать Т. Шевченка – різні погляди на її місце в історії культури України.
5. Український театр у контексті національно-культурного відродження XIX ст. – від вертепу до професійного театру.
6. Культурполітичні угруповання доби (Кирило-Мефодіївці, Громадівці і т.д.)
7. «Молода Україна» та її внесок в українську культуру.

***Література:* 4, 6, 7, 10, 11, 20, 22.**

Тема 9. Соціокультурне життя в Україні XX ст. (піднесення 20-х та 60-х рр.)

Семінарське заняття 5: Становлення українського кінематографу у творчості О. Довженка. Ідейний та творчий рух українських «шістдесятників».

Мета: формування вмінь визначати чинники та закономірності перетворювальних процесів у культурі та суспільстві означеного історичного періоду.

Питання:

1. Становлення українського кінематографу. Українське поетичне кіно.
2. Постать О. Довженка.
3. Українська художня культура періоду «відлиги».
4. В. Стус як символ епохи.
5. Кризові явища у культурі 70-х – 80-х рр.
6. Дисидентський рух в Україні та його вплив на культурний розвиток.

***Література:* 5, 6, 7, 9, 11, 14, 18, 20, 21.**

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Головні аспекти розвитку культури: ідейно-змістовий (зміни світоглядних моделей та їх відтворення культурою), інституційний (форми, що забезпечують відтворення культурного життя), структурний (історичні типи культури, складові культури: наука, мораль, релігія, види мистецтва та їх взаємодія)....	4

2	Індоєвропейські народи на теренах України. Кіммерійці. Царські скіфи. Сарматські племена.	4
3	Слов'янський пантеон. Демонологія давніх слов'ян.	6
4	Освіта у Київській Русі. Архітектурні пам'ятки та живопис. Піднесення Київської Русі за часів Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха. Галицько-Волинський літопис як головне джерело вивчення культури Галицько-Волинського князівства	6
5	Освітні процеси на теренах України XV-XVII ст. (Єзуїтська та православна освіта. Полемічна література. Значення братств. Острозький колегіум.)	6
6	Формування Запорізької Січі як моделі української державності. Сучасні трансформації козацької культури.	8
7	Українське бароко як цілісна культуротворча система XVII – XVIII ст. Постать І.Мазепи та його меценатський внесок у барокове мистецтво. Козацька архітектура та бароковий живопис (жанр парсуни).	8
8	Культурно-політичні угруповання доби: «Руська трійця», «Кирило-Мефодіївці», «Громадівці», «Молода Україна». І.Франко та його роль у національно-культурному русі.	6
9	Винищення української творчої та наукової еліти та геноцид населення у 30-і роки XX ст. Українська еміграція та культурні процеси у діаспорі.	6
10	Відновлення національних культурних традицій та їх функціонування у сучасності.	6
	Разом	60

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою таких форм контролю:

- 1) Усне опитування.
- 2) Робота на семінарах в групі та участь у інтерактивних заходах.
- 3) Тестові завдання.
- 4) Підготовка та презентація есе.
- 5) Підсумковий контроль (іспит).

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Історія української культури” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену

Змістовий модуль 1 Теми 1-3	Змістовий модуль 2 Теми 4-6	Змістовий модуль 2 Теми 7-10	Підсумковий контроль (екзамен)
20%	20%	20%	40%
			Екзаменаційна сесія

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Опорні конспекти лекцій.	1-10
2.	Навчальні посібники, літературні джерела.	1-10

3.	Силлабус;	1-10
4.	Презентації до лекцій.	
5.	Збірка тестових і контрольних завдань для поточного оцінювання навчальних досягнень студентів;	1-10
6.	Засоби підсумкового контролю (комплект тестових завдань для підсумкового контролю)	1-10
7.	Платформа Google class для дистанційного навчання та консультацій зі студентами.	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Бойко О. А. Історія України / О. А. Бойко. — Київ: Академвидав, 2007. — 688 с.
2. Бурдо Н. Б. Трипільська культура. Спогади про золотий вік / Н. Б. Бурдо, М. Ю. Відейко — Київ: Фоліо, 2008. — 416 с.
3. Воропай О. Звичаї нашого народу / О. Воропай. — Київ: Фоліо, 2004.— 512с.
4. Горський В. С. Історія української філософії / В. Горський — Київ : Наукова думка, 1997. — 285 с.
5. Заблоцька К. В. Українська і зарубіжна культура [Електронний ресурс] / К. В. Заблоцька — Донецьк: Східний видавничий дім, 2001. — 372 с. — Режим доступу: <http://www.ruthenia.info/txt/biletskv/istkul/index.html> вільний.
6. Історія світової та української культури : підручник для вищ. закл. освіти / В. А. Греченко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. — Київ: Літера ЛТД, 2006. — 480 с.
7. Історія української культури: збірник матеріалів і документів / за ред. С. М. Клапчука, В. Ф. Остафійчука. – Київ: Вища школа, 2000. — 607 с.
8. Історія української культури (підручник) / за ред. В.А.Качкана, О.Б. Величка. - Київ: ВСВ “Медицина”, 2016. - 368 с.
9. Коцур В. П. Історія України в датах / В. П. Коцур — Київ: Книги ХХІ, 2007. — 144 с.
10. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / М. В. Кордон — Київ: ЦУЛ, 2002. — 508 с.
11. Коцур А. П. Діячі науки і культури України: нариси життя та діяльності / А. П. Коцур. – Київ: Книги ХХІ , 2007. — 464 с.
12. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / за ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника — Львів: Світ, 2005. — 568 с.

- 13.Макаров А. М. Світло українського бароко / А. М. Макаров — Київ: Мистецтво, 1994. — 288 с.
14. Меднікова Г.С. Українська і зарубіжна культура ХХ століття = Ukrainian and foreign culture of the 20-th century : навч. посібник / Г. С. Меднікова. — Київ: Знання, 2002. — 214 с.
- 15.Павлова О.Ю. Історія української культури / О.Ю.Павлова, Т.Мельничук.— Київ: Центр навчальної літератури, 2019. - 340 с.
- 16.Попович М. В. Нариси історії культури України / М. В. Попович. — Київ: АртЕк, 1998. — 727 с.
17. Сидор О. Давня українська ікона / О. Сидор. – Київ: Родовід, 2003. — 336 с.
18. Українське мистецтво у полікультурному просторі : навч. посібник / за ред. О. П. Рудницької — Київ: Ексоб, 2000. — 208 с.
19. Український іконопис ХІІ–ХІХ ст. з колекції НХМУ / — Київ: Артанія Нова, Галерея, 2005. — 256 с.
- 20.Український живопис ХІХ–ХХ ст. з колекції НХМУ / — Київ: Артанія Нова, Галерея, 2006. — 304 с.
- 21.Шейко В. М. Культура України в глобалізаційному вимірі (історикометодологічні аспекти) : Монографія / В. М. Шейко ; Національна акад. мистецтв України, ін-т культурології. — Київ, 2011. — 624с.
- 22.Шейко В. М. Історія української культури: Монографія / В.М. Шейко. — Харків: ХДАК, 2001. — 400 с.
23. Шейко В. М. Історія української художньої культури: підруч. / В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська — Харків: ХДАК, 2003. — 180 с.

Додаткова:

24. Забужко О. С. Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період / О. С. Забужко — Київ: Основа, 1993. — 125 с.
25. Ісаєвич Я. Д. Першодрукар Іван Федоров і виникнення друкарства на Україні / Я. Д. Ісаєвич. — 2-е вид., перероб. і доп. — Львів: Вищ. шк. Вид-во при Львів. ун-ті, 1983. — 155 с.
26. Історія української культури: Побут. Письменство. Мистецтво. Театр. Музика / за заг. ред. І. Крип'якевича; гол. ред. С. Головка. — Київ: Либідь, 1994.— 650с.
27. Культура і побут населення України: навч. посіб. / В. Л. Наулко, Л. Ф. Артюх, В. Ф. Горленко та ін. — 2-е вид., доп. та перероб. — Київ: Либідь, 1993. — 285с.
28. Лобачевський Б. Б. Українське мистецтво другої половини ХІХ – початку ХХ ст. / Б. Б. Лобачевський, П. І. Говдя. — Київ: Мистецтво, 1989. — 206 с.
29. Маланюк Є. Ф. Нариси з історії нашої культури / Є.Ф. Маланюк. — Київ: Обереги, 1992, — 80 с.
30. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори / В. Микитась. Київ: Абрис, 1994. — 288с.
31. Моця О. Київська Русь: від язичництва до християнства: навч. посіб. / О. Моця, В. Ричка. — Київ: Глобус, 1996. — 219 с.

32. Нариси історії України. Формування модерної нації ХІХ-ХХ століття / Я. Грицак. Київ, 2019. - 656 с.
33. Нічик В. М. Петро Могила в духовній історії України / В. М. Нічик. — Київ: Укр. центр духовн. культури, 1997. — 321 с.
34. Овсійчук В. А. Українське мистецтво другої половини ХVІ — першої половини ХVІІ ст.: Гуманістичні та визвольні ідеї / В. А. Овсійчук. — Київ: Наук. думка, 1985. — 183с.
35. Огієнко І. Українська культура: Коротка історія культурного життя українського народу / І. Огієнко. — Київ: Довіра, 1992. — 141 с.
36. Рыбаков Б. А. Язычество древних славян / Б. А. Рыбаков ; АН СССР. Ин-т археологии. — М.: Наука, 1981. — 607 с.
37. Степовик Д. В. Історія української ікони Х–ХХ століть / Д. В. Степовик. — Київ: Либідь, 1996. — 438с.
38. Степовик Д. В. Леонтій Тарасевич і українське мистецтво бароко / Д. В. Степовик; АН УРСР; Ін-т мистецтвозн. фольклору та етнографії ім. М. Т.Рильського. — Київ: Наук, думка, 1986. —235с.
39. Степовик Д. В. Українське мистецтво першої половини ХІХ століття / Д. В. Степовик. — Київ: Мистецтво, 1982. — 191 с.
40. Толочко О. П. Київська Русь / О. П. Толочко, П. П. Толочко; НАН України. Ін-т археології; Ін-т історії України. — Київ: Альтернатива, 1998. — 352с.
41. Українська графіка ХІ –початку ХХ ст. Альбом / упорядник А. В'юник. — Київ; Мистецтво, 1994. — 327 с.
42. Ушкалов Л. В. Світ українського бароко / Л. В. Ушкалов — Харків: Основа, 1994. — 372 с.
43. Хижняк З. И. Киево-Могилянская академия / З. И. Хижняк. — Київ: Вищ. шк. Вид-во при Київському держ. ун-ті, 1981. —245с.
44. Шейко В. М. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.). У 2т.: Монографія / В. М. Шейко. — Харків: Основа, 2001. – Т.І. — 518с.; – Т.2.— 400с.
45. Шейко В. М. Історія культури слобідської України: навч. посібник / В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. — Харків : ХДАК, 2012. — 224 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://history.franko.lviv.ua>— довідковий сайт.
2. <http://ukrknuga.at.ua>— безкоштовна бібліотека української літератури
3. <http://litorys.org.ua>— сайт, на якому зібрані в першу чергу першоджерела а також наукова література в галузі української культури та історії.
4. <http://www.history.org.ua> – сайт інститута історії України НАН України

5. <http://www.pamjatky.org.ua>—український пам'яткоохоронний ресурс
6. <http://www.etnolog.org.ua>— сайт інститута мистецтвознавства,
фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України
7. litopys.org.ua/krypcult
8. litopys.narod.ru/istkult
9. izbornyk.narod.ru
10. www.culturalstudies.in.ua
11. www.lib.ua-ru.net